
VALÓSÁG

Az alábbiakban három olyan általános iskolai intézményvezetővel készült interjú olvasható, akiknek az iskolájában – különböző mértékben bár, de – igen magas a hátrányos helyzetű tanulók, ezen belül a roma tanulók aránya. Az interjúk ezen intézmények sajátos helyzete miatt nyilvánvalóan nem reprezentálják az általános iskolák teljes körét, ugyanakkor jól szemléltetik azokat a speciális nehézségeket, amelyekkel a hátrányos helyzetben lévő térségekben küzdenek az igazgatók, de a beszélgetésekből kiderülnek az elért eredmények is.¹

„A lehetetlen létszámból megtartsunk minél több gyereket, sőt ...”

Educatio: *Kérem, először mutassa be röviden az intézményét!*

Válaszadó: Az épület az 1980-as évek közepén épült, később a '90-es évek elején toldották meg egy másik szárnyal. Akkor 360 gyerek volt, három első osztály. Rendkívül jó összetételű, dolgozó családoknak a gyermekei. Úgy két évig tartott ez a magas létszám, majd évente 10–20 fővel csökkent. Először a születések száma miatt, később a város közelsége és az ottani, magasabb színvonalú képzések, tagozatok miatt vitték át a gyerekeket. Sokan már ott kezdték az első osztályt. Közben elindultak a hatosztályos gimnáziumok, ami a felső tagozatból a hetedikeseket is elvitte. A kétezres években már csak 200 fő körüli volt a létszám, most pedig, sajnos, ennél is alacsonyabb.

E: *Az osztályok összetétele is átalakult?*

V: Az első osztályban a roma tanulók többségben vannak. Az óvodában az elmúlt évben a csoportban fele-fele volt a roma és a nem roma származású gyerek aránya, és ott a szülők rendkívüli módon erősíteni próbálták egymást. Nagyon jó és ügyes kampányt folytattak az iskola mellett. Közvetítették, hogy milyen jók a tanító nénik, milyen kedvezőek a feltételek, milyen kellemes környezetű az iskola: sok növény, biztonság, egészség... Nyelvoktatás első osztálytól indul, sportot is biztosítunk. Ennek ellenére a nem roma szülők túlnyomó többsége nem ide, hanem a közeli város – elsősorban egyházi – iskoláiba íratta be a gyermekét. Részben azért, mert ott dolgozik, részben azért, mert magasabban kvalifikált és magasabb az igény szintje. Sok esetben ott választanak óvodát is.

¹ Az interjúk 2015 novemberében készültek az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet *Az iskolák eredményessége* kutatásának keretében. Kutatásvezető: Szemerszki Marianna.

E: Hogyan alakul a sajátos nevelési igényű tanulók száma?

V: Most hét SNI-s van, közülük egy hallássérült kislány, a többiek pedig enyhe értelmi fogyatékkal küzdenek. Nem jelentenek beilleszkedési problémát, gyógypedagógus fejlesztí őket.

E: Milyen központi fejlesztési programokba kapcsolódott be az iskola a közelmúltban?

V: Az IPR-ben benne voltunk, és nemrégiben zártunk le egy TÁMOP-projektet, melyben a kompetenciamérések eredményeinek javítása volt a fő cél. Ennek érdekében egyéni fejlesztési tervek készültek az alulteljesítők számára. Szerveztünk sportfoglalkozásokat, kirándulásokat, színház- és mozilátogatást. Mindez nagyon pezsgő életet teremtett. A munkát mentor is segítette.

E: Az egyéni fejlesztési tervek készítésébe a szülőket is bevonták?

V: Igen, a szaktanárok és a szülők között volt konzultáció. Ugyanakkor – bár mi mindent megtettünk, amit lehetett – nem mindig volt kétoldalú a támogatás. Van, amikor a gyerekek otthon egy normális íróasztalhoz sem tud leülni.

E: Az IPR programnak milyen hatása volt?

V: A legfőbb hatása, hogy a gyerekek imádnak iskolába járni, nincs lógás. Késés néha előfordul, mint ahogy az is, hogy anyuka trehány volt és nem hozott igazolást arról, hogy beteg volt a gyerek. De nagyon szeretnek ide járni. A kicsik mindenképpen.

E: Bekapcsolódtak az Útravaló-programba is?

V: Igen. Tavaly két gyerek volt az egyik kollégánál, de előtte többen is. Van egy óriási sikerünk az elmúlt tanévből: egy roma legényke, aki részt vett az Útravalóban. Nagyon nehéz családból jött, ahol a nagyobb fiúk már börtönben voltak, s közben elveszítette az édesanyját is. Ő bekerült az Arany János Tehetséggondozó programba, jelenleg kollégiumban van, hetente-kéthetente jár haza. Az apja büszke rá, és úgy hallom, hogy megállta eddig a helyét. Nagyon szurkolunk neki. Most van egy másik, hatodikos fiú szintén nehéz sorssal, zűrös családi háttérrel, alkoholista anyával. De az esze nagyon jó, így most őt próbáljuk istápolni. Jó lenne, ha ő is bekerülne.

E: Hogyan fogalmazná meg az iskola a fő célkitűzéseit?

V: Az alapvető cél, hogy a lehetetlen létszámból megtartsunk minél több gyereket, sőt hozzájuk is hozzá. Az eredményekkel – kilépés, felvételik – nincs baj. Van annyi hozzáadott értékünk, hogy a gyerekek képességei fejlődjenek, a többség megállja a helyét.

E: Az alsó tagozatban működő iskolaotthon mennyire járul hozzá mindehhez?

V: Segít, hogy nem kell otthon annyit tanulni, csak az olvasást gyakorolni – ahol a szülő hajlandó erre. Felső tagozaton tanulószoba működik, amit kb. egy osztálynyi tanuló vesz igénybe. Ötödikben még nagyon népszerű, hiszen az iskolaotthont követi, de nyolcadikos diák is akad.

E: Mit gondol, hogy az iskolának milyen készségek fejlesztésében van nagy szerepe?

V: Az olvasásé, elsődlegesen, a logikáé és az elemi matematikáé. Ehhez kapcsolódik a gondolkodásmódunk, és a kommunikációnk. De a készségek fejlesztése párhuzamosan

megy. A tanítási órák mellett rengeteg program van. Fontosnak tartjuk az ünnepségeket, jelentőséget adunk az iskolán kívüli dolgoknak, a kirándulásoknak, a színháznak, a sportnak. Ezek észrevétlenül hatnak a nevelésre. Nem kell tudatosan kimondani vagy leírni, hogy mire neveltek, a sport, például, a pontosságra, a precizításra, a kitartásra.

E: Mit gondol, mi mutatja egy iskola eredményességét?

V: Eredményes egy iskola, ha kevés a bukás, ez rendkívül fontos. De nem adminisztratív segítségekkel, hanem ténylegesen. Ha a felvételik jól sikerülnek, és a szülők elégedettek. Ha a gyerekek is azt mondják, hogy jó volt ebbe a suliba járni. Ha szívesen jönnek vissza. Nagyon nagy élmény volt nemrégiben, hogy egy tizenhat éve végzett osztály találkozására majdnem az egykori tanulók háromnegyede eljött. A beszélgetésünk során rengeteg pozitív élményt felidéztek. Ez a nagyon késői visszajelzés is az eredményességhez tartozik.

E: A légkör mellett a tanulmányi teljesítményt tekintve is eredményesnek tartja az iskolát? Milyenek a továbbtanulási mutatók?

V: Az elmúlt két évben picikét csökkent a nyolcadikosok kimeneti eredménye. Azelőtt a tanulók 75%-a érettségit adó képzésre ment tovább. Még most is többségben vannak azok, akik majd érettségizni fognak, jelenleg 60% körül veszik föl a tanulóinkat ilyen képzésekre. Egy-kettőről hallom csak, hogy kipergett.

E: Mit gondol, hogyan tudna tanulmányi téren eredményesebb lenni az iskola?

V: Ez nem embergyár, mégis ahhoz hasonlítanám: jobb alapanyagon jobban tudnánk dolgozni. Akkor volt több versenyeredményünk, több gimnáziumi tanulónk, amikor többnyire minden réteg ide hozta a gyerekeit. A kollégák ugyanezt mondják.

E: A közelmúltban elkészített intézkedési tervükben milyen célokat határoztak meg az eredményesség növelése terén?

V: Céljaink összhangban voltak a TÁMOP-os fejlesztő programunkkal. Ezekkel a gyerekekkel többet foglalkozunk, a visszajelzések értékelésére, a bemeneti mérésre nagyobb hangsúly kerül év elején, félévkor, év végén. Egy nagyon jó feladatbankunk is van, szintén ennek hatására. De ha meg kell magyaráznunk a két évvel ezelőtti gyengébb kompetencia-eredményeket, akkor azt mondom, az okozza, hogy elvitték hatodikból a jó tanulókat. Kis iskolánál pár gyerek is megbillenti az eredményt.

E: Mennyire tartja megbízhatónak a kompetenciamérést?

V: A fő baj az vele, hogy eszébe nem jut a mérés szervezőjének, vagy szerkesztőjének, hogy van egy nemzeti alaptanterv, amit illik betartani, és illik megtanítani egy iskolának. A kerettanterv követelményei nem mindig vannak köszönő viszonyban a kompetencia feladatokkal. Nem is arra szolgál, de akkor most pillanatnyi állapotot mérünk? Ezért van dilemmában a legtöbb igazgató. Jó, hogy csinálunk kompetenciamérő feladatokat is, de ezekből kevesebbet lehet végezni, ha, például, matekból öt órán keresztül az osztást kell gyakorolni ötödik osztályban, mert hiába tanulták valamilyen szinten alsóban, ha nem gyakorolják, elfelejtik.

E: *De nem gondolja, hogy, például, a százalékszámítás tanítása során az alapkompenciáik is fejlődhetnek?*

V: Csak akkor, ha ügyesen használjuk. Tehát ha azt mondom, hogy gyerekek, a százalék arra jó, hogy ha megveszel egy televíziót a Media Marktban, akkor megveheted készpénzért, vagy megveheted hitelre. Na, számoljuk ki, hogy ha hitelre veszed ... Ezt szeretik is többnyire, na de az alapot akkor is meg kell tanítani. És azzal megy el a hosszabb idő. Olykor a fegyelmezés is fékezi a dolgokat. Az alsós tanárnők mondják, hogy egy-két hiperaktív, vagy zavaró gyerek már kinyitja a bicskát a szülők zsebében. Előfordult, hogy a szülők megkértek, hogy ha azt a gyereket az osztályból nem rendezem, vagy küldöm el, akkor elviszik a gyereküket az iskolából. És egyre több az agresszív, idegrendszeri problémával küzdő gyerek, nagyon sok a szétesett család. A problémás tanulók bizony egy jó osztályt is hátráltatnak.

E: *Ön szerint milyen külső feltételek, illetve milyen belső tényezők segítik, avagy gátolják az iskola eredményes működését?*

V: Külső tényezőként a minimális kényelmi feltételekre azért szükség van. Van, hogy fáznak bent a gyerekek egy mínusz tízes szélben, ugyanis ezek az ablakok borzalmas rosszak. Évek óta nem tudunk olyan pályázatot találni – se az önkormányzat, se a KLIK révén –, amelyből önerő nélkül ki tudnánk cserélni az ablakokat. Tragédia, amikor hideg, szeles idő van, átfúj, kifúj mindent. Ilyenkor hiába megy a fűtés. Ez egy olyan külső dolog, amely a gyerekeket zavarhatja, nem tudnak megfelelően figyelni. Szintén külső tényező a világítás, hogy lásson megfelelően a gyerek. Talán szintén külső tényező, hogy a követelményeket szükséges volna a közeljövőben átgondolni. A természettudományos tantárgyak könyveiben sokszor túlzottan nehezen értelmezhetőek a szövegek, a feladatok. Csökkenteni kellene a tananyagot. De a középiskolát ez nem érdekli. Neki a maximális teljesítmény kell, főleg az erősebb gimnáziumoknak. Másrészt a Z generáció agyműködése nem olyan, mint a miénk, tanároké. Lehet minket képezni, mindenféle tréningeket szervezni számunkra, de az észjárásunk az nem fog közeledni a gyerekekéhez. Kell, hogy egy új tanári generáció lassacskán beleépüljön a rendszerbe. Hogy jöjjenek a fiatalok.

E: *És a szervezeten belül?*

V: Talán jobban össze kell dolgoznunk módszertanilag a negyedik-ötödikes átmenetben. De jobban össze kell dolgoznunk az óvodával is. Az óvoda egy picit bezárta magát, nem mutatja meg, például, az iskolaérettségi feladatokat, vagyis azt, amit a gyerek ott produkált. Jó lenne látnunk azt, hogy miben kell majd fejlesztenünk a különben aranyos, iskolaérett gyermeket. Volt egy idő, hogy nem vitték el szakértői vizsgálatra, és itt derült ki, hogy húha...

E: *Elegendő-e a segítő személyzet? Gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus?*

V: Gyógypedagógust a tankerület küld, hetente egyszer három-négy órában van itt. Fejlesztőt most kaptunk egy-egy órában, szintén a tankerülettől, de ez kevés. Jó a kapcsolattunk az ökomenikus segélyszervezettel, meg a helyi tisztelendő úrral, akinek a segítségével a közeljövőben talán lesz még egy pedagógus, aki ezeket a gyerekeket fogja fejleszteni.

E: Ha a gyerekeknek pszichológusra vagy logopédusra lenne szükségük, akkor azt hogyan oldják meg?

V: Azt csak a szakszolgálat biztosítja. Logopédus nincs. A régi tankerületi igazgatónak volt egy olyan véleménye, hogy nem is olyan fontos, pedig a kicsiknél nagy szükség lenne rá. Az óvodában kötelező, itt nem kötelező. Volt egy nagyon jó logopédusunk régen. Olyan dolgokat fejlesztett a gyerekeken, hogy az egy csoda volt, egy-két év alatt!

E: Mi segítené a pedagógusok szakmai fejlődését?

V: A jó továbbképzések szerintem sokat jelentenek, például azok, ahol számítógépen való tanulás, meg kontaktnap is van. Most a minősítés kapcsán benne voltunk ilyenben, de szerintem jó lenne ez, mondjuk, a matekosoknak, a magyarosoknak is. Egyszerűsíteni kellene ezeket a dolgokat, és azt mondani, hogy pl. négyévente a matektanárokat kötelezem egy valahány órászámos képességfejlesztőre, vagy módszertani tréningre, ahol egymástól is egy kicsit tanulhatnak. Jobb lenne, mint ez a százezerféle továbbképzés. A konfliktuskezelési továbbképzés is kell folyamatosan, mert a konfliktusok nem egyformák és jellegükben is folyton változnak. Meg az informatikai képzés, hogy még ügyesebb legyek, mert a gyerek okosabb ezen a téren.

E: El szoktak menni másik iskolába a pedagógusok órát látogatni, hospitálni?

V: Ehhez jó kezdet volt ez a TÁMOP, azon belül működtek látogatások. Nagyon jók, nagyon hasznosak ezek a konzultációk, szerintem többre lenne szükség. Az is furcsa, hogy ezek csak nagy projekteken tudnak megvalósulni, egyéni meghívásra kevésbé. Ha például azt mondom, hogy kedves kollégák, gyertek el, lesz egy bemutató óránk magyartól a hatodik osztályban, akkor a kolléga lehet, hogy eljön, de az is lehet, hogy azt mondja, nincs ideje. Na meg probléma az is, hogy hogyan utazik ide. Itt a fék már megint.

E: Érzékel-e változást a tantestület leterheltségében az utóbbi pár évben?

V: Néha sok az adminisztráció, volt plusz adminisztráció a TÁMOP-os pályázatban is. De inkább az, hogy az apróbb taneszközök, amik filléres dolgok, nem vehetők meg úgy, mint korábban. Ezelőtt volt egy kis ellátmány az önkormányzatnál, most pedig dilemmázik a tankerületi igazgató úr is, hogy ő sem tudja megmondani, hogy pl. a távirányítóba az elemet hogyan fogjuk megvenni. Ilyen apró kis problémák, de épp az a bosszantó, hogy nem nagy pénzekről van szó.

E: Érzékeli, hogy milyen elvárásai vannak a szülőknek a gyerekükkel, az iskolázással kapcsolatban?

V: Én azt érzékelem, hogy többet foglalkoznak a viselkedési problémákkal, meg a gyerekek neveltségi szintjével, mint a tudásával. Főleg alsóban, a hátrányosabb helyzetű rétegnél. A kényelmes szülőknél pedig azt az elvárást látom, hogy itt figyeljünk, itt neveljünk. Sok esetben a gyerek otthon csak úgy van. A szülő kíséri a gyereket az iskolába és látom, hogy közben a telefonját simogatja, a gyerek meg megy mellette némán. Gyakori a fiatalabb szülőknél, hogy nem beszélgetnek a gyerekekkel. Itt meg a gyerek hétfőn reggel, vagy szünet után annyit beszél, hogy alig lehet leállítani. A család, az otthoni közeg nem mesél neki, vagy nem beszélget vele eleget.

E: Milyen a fegyelem és a fegyelmezés az iskolában?

V: Jobb, mint korábban. Volt egy-két évfolyamunk az elmúlt években, amikor őszintén megvallom, én sem szerettem bemenni órára. Az egyik csoportom nagyon önértékes voltborzalmas stílussal, számtalan konfliktussal. Most alsóban van egy-két gyerek, aki bonyodalmakat okoz, vagy agresszívebb. A csúnya beszéd is elő-előfordul, de inkább a szünetben.

E: Mit gondol, mennyiben múlik a pedagóguson az, hogy hogyan teljesít egy gyerek?

V: Nagyon nagy százalékban, a legnagyobb arányban. Hogy csak úgy letanítom az anyagot, vagy pedig a gyerek visszajelzése alapján fogok még többet gyakoroltatni, vagy viszem versenyre a gyerekeket. A versenyzés nálunk nem kötelező, de egy hagyomány és elvárás részéről. A tanároknak pedig már természetes, hiszen szakmai sikert jelent.

E: Mik ennek a sikernek a korlátai?

V: Visszakanyarodva az előbbi témához, a hozott anyag. A most felnövő generáció már egy túlzottan internetfüggő világból jön, amit nehezen értünk, nehezen kezelünk, lekötni a gyerek figyelmét egy kicsit nehezebb. Több látványos órát kell csinálni, vetíteni kell, vagy elemezni, látatni olyan dolgokat, ami digitális táblán, vagy kivetítőn érzékelhető. A szemléletmód is változott: néha a gyerekek a tanulást azonosítják a stréberséggel. Na, ott kell aztán megbillenteni ezt a dolgot, hogy hát nem az a ciki, ha jól tanul valaki, hanem az, ha egyeseket visz haza.

E: Mit gondol, miért van az, hogy egyes gyerekekből a motiváció az évek során valahogy kivész?

V: A felsős gyereknél – még a szegényebeknél is – már megjelenik a pénz és a megvehető dolgok világa, de nem jelenik meg a tudás haszna. Pénz jön, nem kell sokat tennem érte, viselkedjek jól, ne bukjak meg, van egy ilyen motiváció, elég ez a családnak. Tegnap mentem a közmunkások közé, váltottam velük két szót. Egy hatodikos kisfiú nézte-nézte az egyik gépet. Na, mondom, mi az, segítenél? Mire az egyik apuka: úgyis itt fog köztünk kikötni. Valahogy ők érzik ezt a gátat, a féket. Nagyon kevés közülük az, aki ki tud törni, tehát szinte természetesnek veszi, hogy elég neki az. Nem tudom, miért értékeli alul a szellemi képességeiket, amik pedig vannak. Matematikában kifejezetten sok a jó képességű roma gyerek.

E: És más területeken? Tud az iskola segíteni abban, hogy azokon a területeken, ahol jók, önbizalmat szerezzenek, és ezzel egy kicsit más területeken is megerősödjenek?

V: A művészet, képzőművészet ebből a szempontból is nagyon jó. Tavaly volt egy pályázat, és egy nyolcadikos roma kislánynak kiállították a képét az egyik galériában, mert ő volt a legjobb. De aztán látom, hogy bár fölverték, jönnek az eredmények a középiskolából: bukott ennyiből, bukott annyiból. Ott már ezt nem nézik. Itt nálunk mi a haszna? Annyi, hogy sikeresnek érzi magát emiatt, s így lehet, hogy a tanulása is eléri a hármasszintet. Esetleg fel is veszik, de a középiskolában egyszer csak egy harmincadik senkivé válik, mert vagy nagy az iskola, vagy ott nincs erre figyelem.

E: Meg szokta nézni, hogy mire jutnak kilencedikben a volt nyolcadikosok?

V: Meg. Többsége tartja, vagy javítja a szintet, néhány viszont nagyon lezuhan. Két évig kellene kapnunk a visszajelzést, ebből az első mindig megvan. Meglepő, hogy néhányan

olyan iskolába elmennek, amit jónak, erősnek tartunk, és még jobbak is, mint itt. Ilyenkor azt mondom, hogy nem kell szégyenkeznünk.

Az interjú Szemerszki Marianna készítette.

„Nagy feladata az iskolának a szülő bevonása.”

Educatio: Kérem, néhány szót mondjon az iskoláról.

Válaszadó: 1901-ben nyitotta meg kapuit Abaújszántón az állami iskola. Idén ünnepeljük a 115. évfordulónkat. Alapfokú művészetoktatás keretében: zene, tánc, drámajáték-színjáték, képzőművészeti ág működik. Örökös ÖKO iskola és „Kiváló Tehetségpont” vagyunk.

2012 nyaráig az oktatás két épületben folyt, ekkor az önkormányzat egy sikeres pályázatot nyert az iskola felújítására és bővítésére, így ettől kezdve egy helyen tanul az alsó és felső tagozat. A település és a környék legpatinásabb épülete a miénk, mely korszerű eszközökkel felszerelt.

Az iskola korábban önkormányzati fenntartású volt, most a fenntartást, illetve a működtetést a KLIK végzi, de a tulajdonos továbbra is az önkormányzat. Az állami átvétel óta is gondot fordítanak az épületre, jelen pillanatban a tornatermet szigetelik le és ablacsere történik.

E: A tanulói összetétel szempontjából milyen fontos változásokat tapasztalt az utóbbi években?

V: A 2001–2002-es tanévig három osztály volt minden évfolyamon, most pedig csak kettő osztály működik. Tehát maga a létszám is nagy zuhanórepülésben van, és most is folyamatosan csökken. Ennek elsősorban demográfiai okai vannak, nálunk nem igazán jellemző, hogy elmennek a gyerekek az iskolából. Néhányan úgy gondolják, hogy hatosztályos gimnáziumban jobban elérhetik a céljaikat, de nem is a gyerekek, hanem inkább a szülők vélekednek így.

A tanulói összetételt nehéz összehasonlítani statisztikailag, mert 2013 szeptemberétől megváltozott a törvény a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatban. De ha ettől elvonatkoztatok, akkor azt mondom, hogy romlott az összetétel, és volt egy olyan időszak a 2000-es években, amikor folyamatosan romlott, azóta viszont stagnál az összetétel. A hátrányos helyzetűeket tekintve összességében 8–10 százalékpontos romlásról beszélhetünk ebben a térségben. Jelenleg a 2H-s tanulók aránya 35–40, a 3H-s tanulóké 20–25%-ra tehető, a roma/cigány tanulók aránya sok éve 30% körül mozog.

E: Milyen pedagógiai céljai vannak az iskolának?

V: Mindenképpen a gyermekközpontúság az, ami fontos nálunk. A legfontosabb célunk úgy felkészíteni a gyerekeket a majdani életre, hogy megállják a helyüket ott, ahol, és amit választottak. Azt gondolom, hogy nagyon fontos a megszerzett tudás mellett az, hogy a megszerzett ismereteket hogyan tudják a gyakorlatban hasznosítani, hogy ha innen kikerülnek, képesek legyen további tudás megszerzésére, arra építve, amit itt alapozunk meg. Fontosnak tartjuk a tehetséggondozást és a felzárkóztatást. Kiváló tehetségpont

vagyunk. Most másodszer szereztük meg ezt a címet, ugyanis nem csak általános, hanem művészeti iskolát is működtetünk. Minden évben pályázatokat írunk és valósítunk meg a gyakorlatban is a tehetséggondozás területén. Minden évfolyamon van felzárkóztatás. Nagyon sok szakkört szervezünk alsóban is és felsőben egyaránt. A tavalyi tanévben magyarból és matematikából a hatodik és nyolcadik évfolyamon csoportbontás volt, három csoportban tudtak dolgozni a gyerekek: volt egy gyenge, egy közepes és egy erős csoport, így ezáltal tanórán is hatékonyabban működött a felzárkóztatás és a tehetséggondozás. Sok pozitív oldalát tapasztaltuk meg az effajta csoportbontásnak.

E: A csoportbontást miként kell elképzelni?

V: Mondjuk, vegyük a hatodik évfolyamot, ahol tavaly két osztály működött összesen 45 gyerekkel. Ugyanabban az órában volt a matematika óra, de a gyerekek nem két osztályban, hanem a három említett csoportban dolgoztak. Van három matematika szakos tanárunk, ami ennek a bontásnak az alapja. Mindenki ugyanazt az anyagot tanulta ugyanabban az időben, csak éppen a csoporttagok képességének megfelelő módszerekkel és feladatokkal, magyarázattal.

E: És volt lehetőség átkerülni egyik csoportból a másikba?

V: Hogyné, persze, megvolt az átmenet.

A tankerületi igazgatóasszony is bekukkantott egy ilyen órára, és teljesen váratlanul megkérdezte a gyerekeket, hogy jó-e így. A gyerekek azt mondták, hogy ők nagyon szeretnek így tanulni. Azért, mert gyakrabban fel tudja szólítani őket a nevelő, nem nevei ki őket a többi jobb képességű gyerek, mert a többi gyerek is hasonló képességekkel bír, ezért bátrabban mernek vállalkozni arra, hogy jelentkezzenek, kimenjenek a táblához. Azonos problémát kell megoldaniuk az órán, és jobban együtt tudnak gondolkodni. Tehát sokkal bátrabbak a gyerekek. A pedagógus hatékonyabban, céltudatosabban tudja a fejlesztést végrehajtani. A jó csoportban pedig jobban kidomborodik az órai tehetséggondozás.

E: Az Önök intézményében hogyan értelmezhető az eredményesség? Milyen kritériumai vannak?

V: Az eredményességnél mindenképpen meg kell említeni a bukásokat, a versenyeket, nyilván a félévi, év végi és a továbbtanulási eredményeket is. A továbbtanulási eredményeket úgy követjük nyomon, hogy a középiskoláknak kötelezően közölniük kell az általános iskolákkal ezeket az eredményeket, de korábban ez nem volt így. A visszajelzések alapján valamilyen szinten tudjuk követni a tanulók továbbtanulását, amit külön tantestületi értekezleten is megbeszélünk, hogy kinek miként sikerült venni az akadályokat, vagy éppen hallomásból, hogy ez a diák ide jutott, vagy ezt végezte el, ezt a munkahelyet sikerült megszerezni, itt sikerült elhelyezkednie. A továbbtanulással kapcsolatban határozott elképzelésem van, ezt mindenképpen szigorúbban nyomon kell követni, mert így tudunk építkezni a továbbiakban. Számomra eredmény az is, ha a szülők szülői értekezleten, vagy egyéb más találkozások alkalmával üdvözölnek bizonyos programokat, vagy más dolgok bevezetését, vagy azt mondják, például kérdőívek kitöltésekor, hogy ezen és ezen a területen erős az iskola. Kapok visszajelzéseket az iskola erősségeivel kapcsolatban, számomra ez is nagy eredmény. Aztán említettem a versenyeket, melyek fontos helyet foglalnak el a tehetséggondozás, a motiváció, a siker, az eredményesség területén. Fontos az

eredményesség szempontjából az iskolai környezet, a felszereltség mennyisége, minősége, iskolai programok szervezése.

E: És mik ezek az erősségek?

V: Nagyon szép versenyeredményeink vannak, volt már például országos dráma I. helyezett versenyzőnk kétszer is, de a megyei biológia versenyeken, az elsősegélynyújtó versenyeken, vagy a tehetségkutató fesztiválokra is sok szép díjat nyernek el a gyerekeink.

Az erősségek közt mindenképpen említeném az informatika-oktatást, a nyelvoktatást, a szakköröket, a felzárkóztató foglalkozásokat, és azt, hogy nagyon komolyan vesszük a hatékony tanítási módszerek alkalmazását. Például a szülők erősségnek tekintik az iskola felszereltségét is. Nagyon sok pályázatban veszünk részt, nem volt olyan év, hogy ne készítettünk volna kisebb-nagyobb pályázatot, gondosan átbeszélve a beszerezni kívánt eszközöket, mert ugye minden pályázatban lehet eszközöket is beszerezni, így az eszközellátottságunk jónak mondható. Erőssége az iskolánknak az ünnepségek, rendezvények szervezése, a bemutatóórák, és a művészeti iskolában működő tanszakok. Nálunk a pedagógusok elhivatottsága mellett fontos hagyomány, hogy a versenyekre készülni kell és jelentkezni kell, és menni kell. Én ezeket tartom nagyon erősnek, és a szülők is partnerek ezekben.

E: Említett módszereket. Mikre kell gondolni?

V: Amikor a 2000-es évek elején az integráció az iskolákban bevezetésre került, akkor számos hatékony tanítási módszerrel ismerkedtünk meg, mint például a kooperatív tanulási technikák, csoportfoglalkozások, páros foglalkozások, differenciált tanulói foglalkozások, stb. Vagy például többször volt már az egész tantestületnek informatikai képzés az IKT-eszközök, digitális tananyagok, interaktív táblák használatáról. Elég sok, projekt módszerrel, projektpedagógiával kapcsolatos képzésünk volt, de volt képzésünk az alapkompenciák fejlesztésével, családpedagógiával vagy éppen konfliktuskezeléssel kapcsolatban is. Tehát rengeteg ilyen jellegű képzésen volt az egész tantestület. Ellátogatunk a Hejőkeresztúri Általános Iskolába, ahol táblajátékok oktatása folyik, megismerjük a táblajátékok oktatását. Van táblajáték-szakkörünk is. Tankerületi szinten pedig van reál-, humán-, idegen nyelvi, informatikai, alsó tagozatos munkaközösség, amelyekben összejönnek a különböző iskolák pedagógusai, és ott információt cserélnek, megbeszélik a szakmai dolgokat és a továbbhaladást. Sokfelé próbálunk nyitni, hogy ne maradjunk le, tájékozottak legyünk mindenféle tekintetben, tehát a jó gyakorlatok tekintetében is, hogy módszertanilag frissek legyünk, és így is próbáljunk előrehaladni.

E: Ön szerint milyen terület szorulna fejlesztésre az iskolában?

V: Fejleszteni kell, hogy a szülők minél többen és bátrabban jöjjenek az iskolába. Az alsó tagozatban érdeklődőbbek a szülők, és többen látogatnak el, vannak, akik napi szinten jönnek érdeklődni a gyerekek iránt. A felső tagozatban a szülői értekezletek, a fogadóórák látogatottsága egyre alacsonyabb. Mondhatnám ezt a különböző rendezvények látogatottságára is. Nagyon magas színvonalú rendezvényeket szervezünk kevés szülővel. Kevesen jönnek, pedig biztos vagyok benne, hogy legtöbb esetben az időpont sem lenne akadály, ráadásul itt vannak olyan szülők, akiknek nincs munkája már hosszú évek óta, mert nagy a munkanélküliség.

Amit még fejleszteni kellene, az a szülők, családok szemléletmódja, értékrendje, ez az egyik legnehezebb dió. A gyerekek és a szülők körében a tanulás, a munka nem az első helyen áll. Ha rangsorolnám a dolgokat, akkor a végén kullogna ez a két dolog. A munka, a tanulás, a kitartás, a szorgalom, a magatartás – ezeket a dolgokat mindenképpen erősíteni kellene, és ezáltal az eredményesség is erősödne. Nincs már meg az a lelkesedés a gyerekekben, mint jó pár évvel ezelőtt. Egyre kevesebb az olyan gyerek, aki tudja, hogy mit akar, és hogy mi a célja, hogy azért tanulok, mert oda akarok eljutni.

E: Milyen szerepe van ebben az iskolának és a pedagógusoknak?

V: Szerepe van, de ez az, ami nagyon nehéz. A délután négy óráig tartó foglalkozásoktól, ami nálunk már amúgy is kitaposott út volt, igazából vártuk mi is az eredményességet és a hatékonyságot, de nem tudom azt mondani, hogy ez az elvárás teljesül is. A leszakadó gyerekeknél segítségnek látom, de mégsem jön ki az eredmény, nem igazán tudjuk az egyéni fejlődést növelni, de a szinten tartás is nehéz. Nagyon minimális a tanulási motiváció.

Ennek növelésére az iskolafejlesztési pályázat keretében végrehajtottunk többek között olyan programot, hogy elhívtunk egy településen élő olyan felnőttet, aki elmondta, milyen nehéz körülmények közül indult, és megbecsült, tanult, dolgozó ember lett belőle. Szintén a motiváció erősítésére és a továbbtanulás érdekében pályaaorientációs szakkört is szervezünk. Ennek ellenére nem tudom azt mondani, ezek az intézkedések emelték volna a tanulási motivációt. Rengeteg múlik a családokon, a családi környezeten. Mert a nevelők próbálják belesulykolni a gyerekekbe, de aztán a gyerekek hazamennek, és szinte úgy jönnek vissza, hogy minden le van rombolva, és előlről kell kezdeni az egészet. Ez főleg a hosszabb őszi vagy téli szünetek után nyilvánul meg látványosan. Ezek nem titkolt dolgok, ezek valós dolgok. Ráadásul bizonyos gyerekekben rendkívül nagy feszültség van felhalmozódva, és most valahogy nagyon kidomborodtak a magatartási problémák ebben a tanévben. Erre külön egy tantestületi értekezletet hívtam össze, és próbáltuk feltárni a miérteket tagozatonként. Minden osztályban van olyan gyerek, akinek a magatartása képes szétzilálni, felborítani egy tanórát, vagy egy délutáni foglalkozást.

A pedagógusnak abban van nagy szerepe és felelőssége, hogy minden gyerekhez meg kell találni a hozzá vezető utat. Minden gyerekhez, mintha egy saját útmutató kellene, és ez nem csak a rosszabb gyerekekre értendő. Ki tudja korábban milyen családi problémákon ment keresztül, és mit látott, mit élt át a gyerek. Itt a szeretet, ami rendkívül hiányzik, főleg a magatartászavaros gyerekeknél. Vagyis a megértő, elbeszélgető, és a kiderítő módszer, ami fontos egy pedagógusnál, fontos megismerni a gyereket.

E: Az iskolában értékeli valamilyen módon a pedagógusok munkáját?

V: Korábban folyamatos volt a minőségbiztosítás, végeztük a törvény által előírt méréseket. A tavalyi tanévben elvégeztettem az Oktatási Hivatal által kiadott útmutató alapján az önértékelési kérdőívet a pedagógusokkal. Ezt ki is értékeltük, benne van az év végi beszámolómban is. Én azért is csináltattam meg rögtön ezt a kérdőívet, mert muszáj szembenézni időközönként saját magunkkal, hogy hol tartunk, mi az, amit saját magunkban fejleszteniünk kell, mi az erősségünk és mi a gyengeségünk, a pedagógusoknak is egy önkontroll, egy önvizsgálat szükséges.

Értékelésként említeném a tankerületi Pedagógus napot, ahol iskolánként 2-3 pedagógus emléklapot kap az igazgató felterjesztése alapján. De értékelést végeznek az iskola

vezetői szóban és írásban a tantestületi vagy szakmai munkaközösségi foglalkozásokon nyilvánosan, de egyéni elbeszélgetéssel is.

E: Mennyire tartja fontosnak az Országos kompetenciamérést?

V: Mérés mindenképpen szükséges az általános iskolákban is. Ahogy figyelemmel kísérem, elég kemény és magas szintű, nehéz feladatok voltak az országos mérési feladatsorban. Nem tudom, hogy mi alapján és kik, gyakorló pedagógusok vagy kutatófejlesztő szakemberek állítják-e össze ezeket a feladatsorokat, de esetleg nem ártana gyakorló pedagógusokat bevonni, vagy a javaslataikat meghallgatni, mert az, amit esetleg a mérések alapján kitalálnak, az nem biztos, hogy ugyanúgy működik a gyakorlatban, mint ahogy azt megalkották.

E: Önök nyomon követik az Országos kompetenciamérések eredményeit?

V: A kompetenciamérési eredményeket mindig, minden évben tavasszal kötelezően kiértékeljük. Egy magyar és egy matematika szaktanár külön kiértékeli az eredményeket, és ezt a kiértékelést a teljes tantestület elé tárják, valamint ezt a tankerületi értekezleten is prezentáljuk. Ezek az eredmények rögzítésre kerülnek, és az intézkedési tervünkben is benne vannak. Alapvetően téves szemléletnek tartom, hogy ezeknek az alapkompenciáknak az erősítése és fejlesztése csak a magyar, meg a matematika szakos kollégák feladata. Nem csak matematika és magyar órán kell ezt a feladatot megoldani, ez össznevelői feladat. A testnevelést, a biológiát, a történelmet, vagy az éneket oktatóknak is ugyanígy feladata olyan szinten, amilyen szinten ezt az órán meg tudják oldani a gyakorlatban. Tehát ezt tantestületi szinten kötelességünk megtenni. Ezért is van az, hogy a felzárkózató foglalkozásokon alapvetően az alapkészségek fejlesztése történik. Szerveznek a kollégák kimondottan olyan gyakorló órákat, ami kompetenciamérésre készít fel.

Egy pályázat keretében beindítottunk egy mérési csoportot, ami a mérési eredmények folyamatos nyomon követésével, a további fejlesztés megtervezésével, az éves intézkedési terv feladataival foglalkozik, ami még most gyerekipőben jár. Méréseket végeztünk korábban is, csináltuk például a szegedi diagnosztikus méréseket, de ilyen mérési csoport, ilyen tervekkel még nem volt.

Tavaly kezdtük el bizonyos tantárgyakból a negyedik és az ötödik évfolyamot mérni, mert az alsó tagozatról a felső tagozatra történő átmenetre is kíváncsiak vagyunk. Végeztünk bemeneti mérést, aztán mértünk félévkor, és év végén volt a kimeneti mérés. Ezeket a méréseket a szaktanárok végzik el, és a mérési csoport elemzi.

E: Milyen a szakos ellátottság és a leterheltség a tantestületben?

V: Nagyon jó a szakos ellátottságunk, és a fluktuáció sem jellemző a tantestületre. Azonban nagyon nagy a leterheltség. Vannak kötelező órák, iskolai programok, ünnepek, versenyztetés, fejlesztés, stb., és ezután jön a pályázatok megvalósítása. Természetesen vannak kollégák, akik majdnem mindenben benne vannak, és önként nagyon sok feladatot vállalnak, és vannak olyanok, akik kevesebbet. Összességében azt látom, hogy a 32 óra bent tartózkodással sokkal leterheltebbekké és frusztráltabbakká váltak a pedagógusok. És van olyan, hogy ez konfliktusokhoz vezet, hisz türelmetlenebbek, zaklatottabbak a kollégák, nem olyan felszabadult a társaság, mint azelőtt. Az az egy-egy óra felfrissülés is sokat jelentett. De ez most nagyon feszítetté vált, s ez az eredményesség rovására is mehet. Nyilván, ha idegesebb, türelmetlenebb az ember, nem tud a munkájára se úgy

összpontosítani. Az adminisztráció is valami bődületesen sok, ráadásul úgy, hogy a kötelező 26 óra és a 32 óra között még van ügyelet, ebédeltetés, nyilván betegségek minden társaságnál előfordulnak, így a kötelező helyettesítés, stb., vagyis 1–2 óra marad csak a 32-ből, amit a pedagógus az adminisztrációra tud fordítani, a többit azon kívül végzi. És hol van még a felkészülés másnapra? És a dolgozatjavítás?

E: Ön szerint milyen további intézkedések segíthetik, hogy egy iskola sikeres legyen?

V: Szerintem jó lenne időnként szakemberek foglalkoztatása, vagy jelenléte az iskolában. Gondolok itt pszichológus alkalmazására.

Bizonyos pontokon törvényi változásra is gondolok, mint például erre a nagyon szigorú, délután 4 óráig tartó bent tartózkodásra, vagy egyes területeken az adminisztráció csökkentésére.

Változtatás kellene a szociális juttatások terén és a kötelesség szigorúbb érvényre juttatása terén is.

E: És ez ügyben mit tudnak tenni?

V: Ez az, ami nagy feladata az iskolának, és nem nekünk kell ezt egymagunk megoldani. Nagyfokú az érdektelenség a családoknál és gyerekeknél. Értekezletekkel, megbeszélésekkel, bizonyos programokkal, intézkedésekkel próbáljuk közelebb hozni a szülőket és az iskolát. Az iskola részéről azokat az utakat megkeresni, amivel közelebb csalogatjuk az iskolához a szülőket, és meg tudjuk értetni velük, hogy a gyerekekért történik minden, és az ő későbbi probléma mentesebb életükért.

Bármilyen hókusz-pókuszokat be lehet vezetni, de itt rendkívül fontos a család, a családi környezet, a szocializáció, a családi környezetben való nevelés és nevelkedés. Minden gyerek esetén nagyon fontosnak tartom a szülővel való szoros együttműködést.

Az interjút Széll Krisztián készítette.

„Első a gyerek. Második és a harmadik is a gyerek.”

Educatio: Hányan tanulnak az iskolában?

Válaszadó: Az iskola létszáma 200 fő. Van egy mérsékelt kiválasztódás, hogy a jobb hátterű gyerekek a szomszéd (nagyobb) településre járnak át, kb. nyolcvanan. Amit nem értek, hiszen az óvodában még együtt vannak és az oktatásunk nem rossz, az innen kilépő gyerekek megállják a helyüket.

E: Mi az oka a szülők döntésének?

V: A szülők döntése nem az oktatás minőségén alapul, ezt senki nem mondta. Mikor idekerültem, még voltak egyes osztályok, aztán ahogy jöttünk felfelé, már tiszta cigány osztályok vannak. Akkor pedig szülő nem hagyja a gyerekét, még akkor sem, ha a bátyja nyolcadikos. Elnézést kér, de elviszi. Nagyon kulturáltan csinálják, személyesen elmondják, hogy ha többen itt hagynák, akkor ők is itt hagynák a gyerekeiket. Így én tudnék két első osztályt indítani, ami származási háttért tekintve két vegyes összetételű első osztályt jelentene. Viszonylag jobb képességű gyerekeket tennék egy osztályba, akik pedig erős

felzárkóztatásra szorulnak, azok kerülnének a másikba, háttértől függetlenül. Itt ők egy fejlesztő, gyógypedagógus segítségével tanulhatnak. Így tudna fejlődni, aki jobb képességű és felzárkózna, aki kevésbé. Kétszer tudtam ilyet csinálni.

E: Milyen a jelenlegi tanulói összetétel?

V: Most közel harminc elsős cigány tanulóm van. Nagyon jó a hangulat. A gyerekek mosolyognak. Nincs nyomás, mindig csak kérdés van: mit hogyan szeretnének. Ilyen érzelmet, mint itt, én sehol nem tapasztaltam. Csodálatos. Ezek a gyerekek másképpen tudnak szeretni, csak mi vagyunk nekik. A kisebb jön, bújik. A nagyokkal néha összecsapjuk a tenyerünket, ha jó jegyet kapnak. Nagy fiam nyolcadikban is bejönnek beszélgetni. Érdekes érzelmi szál köt minket egymáshoz, engem talán több is, mint őket. Lehet, hogy már öreg vagyok, nagymamásabb, de ezeket a gyerekeket szeretem talán a legjobban. Elesetek, senkijük nincs, csak rám számíthatnak.

E: A szülők mit várnak el az iskolától?

V: Mindent. Hogy minden dolgot oldjunk meg. Így azzal segít sokat, hogy nem jön be és nem hátráltat. Sokan nem tudnak írni, olvasni, nincs meg a nyolc általánosuk. Van olyan szülő, aki felismerte, hogy munka nélkül nincs jövő, de közben azt is látja, hogy sokan szakmával is munkanélküliek. Kettős dolog ez. Van, aki ráébredt arra, hogy a gyerekére oda kell figyelni és erősen foglalkozik is vele, de van egy réteg, aki egyáltalán nem. A szülők itt hagyják, hogy foglalkozzunk a gyerekükkel, hogy tanítsuk. Nem akarnak nálunk okosabbak lenni. Igazi összetűzés itt szülővel nem volt. Ha hívjuk a szülőt, valamikor bejön. Ha mégsem, akkor kimegyünk mi hozzá.

E: Egy ilyen hátrterű iskola esetében mi jelenti a sikert? És mi a sikertelenséget?

V: Egy iskolában a gyerekekkel való foglalkozás az alap. Ebben nálunk sikertelenség, rossz érzelmek nincsenek. A tanulóinkat felveszik abba a középiskolába, ahová jelentkeznek. Továbbtanulnak, és ez is siker. Ami sikertelen, az a tárgyi, dologi oldal, ami szükséges lenne ahhoz, hogy a gyerek fejlődjön. A tornatermet másfél éve nem használjuk, ami pedig a nálunk tanuló gyerekeknél különösen fontos lenne. A programokat is csak az aulában tudom megtartani. Amikor idejöttem, egyetlenegy szemléltető eszköz sem volt. Azóta biológiából csak egy csontvázam van, azt sikerült venni. Emiatt nem is a mostani dolgokat hibáztatom, hiszen egy megörökölt több évtizedes mínuszt nem lehet pár év alatt ledolgozni. Azt kapta az önkormányzat, most pedig az állam. Viszont rengeteg pályázatot nyertünk. Tavaly húszszor voltunk kirándulni, a gyerekek mindig az életkoruknak megfelelő programokon vehettek részt. Elegáns étteremben ebédeltek, fehér asztalterítő mellett pincér szolgált fel nekik, hogy azt érezzék meg, hogy milyen, amikor nekik is odateszik az ennivalót. Rengeteg plusz dolgot kaptak mindezekkel a programokkal és mindig megdicsérték ezeket a gyerekeket.

E: Milyen a tanulók teljesítménye?

V: Mindenki megtanul írni, olvasni, számolni. Igaz, az írása sokaknak borzadály, ami alsóban még elmegy. A felsősöknél már más a helyzet. Itt adott a tananyag és mi nem vagyunk velük egész nap. Amellett, hogy a tananyagot el kell sajátítani, írni is, olvasni is kellene velük, kompetenciákat gyakoroltatni.

E: Mit mutat a kompetenciamérés eredménye?

V: Átlag alatt vagyunk, most leszünk talán felette, mert most kezdtük el rendesen csinálni. A kompetenciamérés eredményét nagyon befolyásolja a családi háttér. Mindenki behozza azt a lapot, amit ki kell tölteni. De ha nem tud írni? Ha nem tudja, vagy nem meri leírni, hogy nincs tv-je? Akkor nekem üres papírom van. Mi azt csináltuk, hogy szülői értekezleten megkértük a szülőket, és aki kb. tud írni, annak odaadtuk. Persze, haza kell adni a papírt, de van, hogy úgy jön vissza, hogy öt macska evett rajta. A kitöltést meg se szabadna néznünk, de mi meg szoktuk, hogy mit írnak: butaságokat, vagy olyat, ami nem felel meg a valóságnak. Ha pedig írástudatlan, akkor hogy fogja kitölteni? Hát leültetem magam mellé, ő válaszol, én beikszelem, aláírja. Ez se törvényes, de mit csináljak? Ne jöjjön be a lap? Nekem ki kell töltenem, hogy egy reális kép legyen az iskoláról. Mióta így dolgozunk össze a szülővel, minden egyes szülői kérdőív korrekt módon ki van töltve. Ebben az évben már a KLIK is rendesen rádörrentett az igazgatókra, hogy minden lap legyen meg. Jogosan, hiszen ez befolyásolja a kompetenciamérés eredményét. Ezért mondtam, hogy most kicsivel jobbak leszünk, mint voltunk. A családi háttér miatt.

E: Mindenki megírja a kompetencia-felmérést?

V: Mindenkinek meg kell írni. Így itt nálunk egy teljesen cigány származású osztály írja meg, a másik húszer pedig, akik nem cigányok és 4-es 5-ös tanulók – ugyanerről a településről – máshol írják a kompetenciamérést. Ha mindenki nálunk írná, sosem lennénk az átlag alatt. De minden gyerek megírja, nem szoktunk szólni, hogy te ne gyere be. Csak a nagyon indokolt orvosi papírt fogadjuk el és külön meg szoktunk kérni mindenkit, hogy ezen a napon legyen ott. Bele kell adni mindent, mert a jövő generáció szempontjából nem mindegy, hogy milyen írnak.

E: Mennyire látja hitelesnek a kompetenciamérés eredményét?

V: Nem értek egyet a kompetenciamérés eredményeivel. Én nem vagyok csaló, ha a diákom megírja nullára, vállalom. Viszont azt is tudom, hogy van olyan – a miénknél rosszabb teljesítményű – iskola, amely átlag felettit ír. Ott a tanárok segítettek a gyerekeknek. Nem igazságos ez, valahogy másképp kellene megoldani. A fenntartó ugyanis figyelemmel kíséri, meg tudja nézni az iskolai kompetenciamérés eredményét. Levon ebből valamilyen következtetést, de az nem lesz odaírva, hogy ezt a teljesítményt a becsület vezérelte. Hogy ezek a gyerekek ilyenek, és ha megnézzük az intézkedési tervet, a gyerekekkel való rengeteg foglalkozás után lesz-e eredmény? Tudom, hogy az iskolák 80%-ában a pedagógusok segítenek a gyerekeknek. Én meg a kis őszinte eredményemmel szégyenkezek.

E: Mindenki elvégzi a nyolc osztályt?

V: Igen. Nem engedjük, hogy kimaradjanak. A lányok itt hamarabb érnek, így most terhesség miatt épp előfordul ez egy hetedikes diáknál, emiatt nagyon mérges vagyok. De általában a kimaradás nem jellemző, sőt túlkoros diákunk sem nagyon van. Az évismétlésre buktatás nem feltétlenül hasznos ezeknél a gyerekeknél. Benne vagyunk a MACI-KA ösztöndíjprogramban, a pedagógusok óraszámában szerepel a plusz foglalkozás. A lemaradókat addig nyüstöljük, amíg el nem érnek egy olyan szintet, amellyel átlólkedőek, hiszen a megbuktatott tanuló tönkretelhet egy másik osztályközösséget. Ott nehezebben tud beilleszkedni, a magatartása rossz lesz. Gondoljunk csak magunkra, hogyan tudnánk hirtelen új közegben teljesíteni. Nem biztos tehát, hogy a buktatás hasznosabb annál,

mintha egyéni segítséggel mindenkit továbbviszünk. Attól, hogy valaki kettes tanuló, még jó szakmunkás lehet. Csak az agyába azt kell beplántálni, hogy akkor leszel valaki, ha tanulsz és szakember leszel. Nagy hiányzások nincsenek. Abban a pillanatban rajtuk vagyunk, már kint van a kolléganő, az osztályfőnök vagy én, és hozzuk be az iskolába.

E: A középiskolában hogy állják meg a helyüket?

V: Van, aki megbukik, nem jár be. Van, aki nagyon szép eredményeket ér el. A tavalyiak közül sokan egészségügyi szakközépiskolába mentek, most írtak vissza, hogy négyes-ötösöket kapnak. Ha valaki akar tanulni itt, és elért egy jó eredményt, az máshol is jó lesz. Persze, van, aki bukik. Általában meg tudjuk mondani, hogy ki lesz az, akik bukik és ki az, aki előrébb fog jutni és megcsinálja a szakközépiskolát. A régiek visszajárnak, elmondják, hogy mi lett belőlük.

E: Nem jellemzőek a viselkedési, fegyelmzési problémák?

V: Nem. Nálunk, ha egy ünnepségre bejössz, azt hihetnéd, hogy valami elitiskolában vagy. Olyan a műsor, a gyerekek viselkedése. Néma csendben vannak, a Himnusz alatt vigyázban állnak. Gyönyörűen beszélnek a műsor alatt, arra az időre elfelejtik azt a fajta beszédet, amit otthon hallanak. Csakhogy jön egy hosszabb szünet és olyan, mintha nulláról kellene kezdenünk. Nagy konfliktus nálunk nincsen, a verekedés sem jellemző. A négy év alatt egy erőszakosabb eset volt, rögtön le is állítottam.

E: Hogyan alkalmazkodnak a központosított tantervhez?

V: Első a gyerek. Második és a harmadik is a gyerek. Aztán jöhetnek a könyvek, tananyagok, tanterv. Az alapkompenciákat meg kell tanulni, ha nem lenne tanterv, akkor is ugyanezek mentén haladnánk. A mi életünket – a pedagógusét, akinek ez hivatása – ezek a központosított dolgok nem érdeklik. Úgy haladunk, ahogy a gyerek előmenetele kívánja. A gyerekekre kell figyelni.

E: Mennyire partnerek mindebben a kollégák?

V: Amikor ide kerültem, rengeteg nehézséget örököltem. Utálom az adminisztrációt, azt hogy a pedagógiai programot már ötödször írom át. Ez elveszi az időt a gyerekektől. Nekem csak egy jó tulajdonságom van, az hogy a gyerekeket nagyon szeretem. Nem is kellett itt nagyon kutakodnom, mert hasonló típusú emberekkel találkoztam össze. Nincs is köztünk hatalmi konfliktus. Attól, hogy igazgató vagyok, még ugyanolyan tanár vagyok én is. A gyerekek úgy hívnak, hogy igazgató tanárnéni. A kollégáimmal is közvetlen a hangulat. A nehézségeket mindig együtt oldjuk meg, segítőtársakként. Amikor valaki egy kicsit elfárad, abban a pillanatban mögötte ott egy segítség a kollégák részéről. Senkit nem hagyunk magára, figyelünk egymásra. Nincs rendetlenség, nincs szemét. Ezt csak akkor lehet, ha mindenki egy irányba megy.

E: Ennek mentén alakul a fiatal kollégák beilleszkedése is?

V: Én örülök a fiataloknak, mert új színt hoznak. Egy tantestület nem öregedhet el, hiszen akkor nincs, aki továbbvigye ezt a fajta szellemiséget. Amit a fiatalok is alakítanak az új ötleteikkel.

E: Hogyan lehet idecsábítani a fiatalokat?

V: Mikor elmegy valaki, meghirdetjük a helyét, vagy bemegyek a KLIK-be, hogy van-e szabad jelölt. Mindenkit behívok. Első kérdésem az, hogy mit csinál egy rossz gyerekkel. Ha azt mondja, hogy dorgálja, akkor nem kell. Ha azt mondja, hogy megpróbál beszélgetni vele, és én azt látom, hogy mögé néz a gyereknek, hogy miért ilyen, akkor hívom. Van három hónap próbaidő, amikor mindegyikünk visszaléphet még, de erre nem volt példa. Maradtak. A fiatal kollégákat először beviszem órákra, megmutatom nekik az iskolát. Elmondom, hogy én honnan jöttem és hogy én boldog vagyok itt, tele ötlettel, hévvel. Megpróbálom az én életem nehéz és kellemes pillanataival meggyőzni, hogy ez egy jó hely. Mi, mint egy kis szigeten jól elvagyunk. Igyekszünk karbantartani a gyereket.

Az interjút Kállai Gabriella és Sági Matild készítette.